

Gamla och nya krig

Två aktuella böcker om krig: Ett gammaldags om elände och död och ett nytt om informationskrig. Båda illustrerar det ofta sagda: att krigets första offer är sanningen.

Jasenکو Selimovic ger i *Sarajevo. Minnen från en belägring* en i bokstavlig mening fasansfull bild av kriget. Den serbisk-bosniska armén beskjuter oavbrutet staden med granater och tunga vapen. Man springer i sicksack över öppna platser för att undvika krypskyttarnas skott.

Boken ger en inträngande och ytterst konkret beskrivning av att oavbrutet vara utsatt för beskjutning, dödsrädsla och svält men ändå försöka leva någorlunda normalt och anständigt. Samtidigt som krig alltid får människor att begå vilka grymheter som helst.

Selimovic är mycket personlig och resonerar om vem som kan bli mördare i krig och om det är möjligt att förlåta ogärningar för att gå vidare. Han och hans kamrater är frustrerade över hur lite västmakterna och FN gör. Hur de cyniskt låter den serbiska terrorn fortgå.

Utöver dödsriskerna och det materiella eländet är desinformationen något som gör de belägrade än mer svikna. Gamla barndomsvänner som nu finns på den serbiska sidan tycks tro på propagandan som påstår att det är invånarna i Sarajevo som själva skjuter ihjäl och spränger varandra i luften.

Peter Pomerantsevs *Det här är inte Propaganda. Kriget om sanningen* blandar barndomsminnen av föräldrarnas upplevelser som dissidenter under Sovjetunionen med beskrivningar av nutida desinformationskampanjer. Det ger ett kusligt perspektiv på dagens informationskris. Boken består delvis av essäer som publicerats i andra sammanhang vilket gör den något rörig.

Den handlar om hur alla krigförande – i kalla eller varma krig – sprider desinformation och rena lögner. Det är satt i system främst i Ryssland där stora trollfabriker tillverkar falska fakta. Bland annat för att få ryssarna att acceptera ledare som Putin och misstro allt icke ryskt. De som gör grovjobbet är medvetna om att det är lögner de sprider men tjänar pengar som de annars inte skulle varit i närheten av.

Pomerantsev menar med exempel från Ukraina, Ryssland, Filippinerna och Trumps USA att manipulationen via sociala media är så satt i system att vi inte längre kan skilja på sanning och lögn. Vi håller på att förlora förståelsen för ordens innebörd och därmed för demokratin.

Sarajevo – Minnen från en belägring

Jasenko Selimovic

Albert Bonniers förlag

Det här är INTE propaganda

Kriget om sanningen

Peter Pomerantsev

Ordfront förlag

